ਵਾਸਤਾ ਨਾ ਰਖਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਡੀ ਲਗਨ ਕੌਮ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਹੋਵ।

ਇਹ ਲੇਖ ਨਿਰੀ ਉਸ਼ਕਲ ਹੈ,ਪੰਥਕ ਪਿਆਰ ਵਿਚੋਂ ਉਪਜੀ ਇਕ ਵਾਸ਼ਨਾ ਹੈ, ਸਿਖ ਕੌਮ ਦੇ ਉਨਤ ਦਿਮਾਗਾਂ ਅਗੇ ਸਾਧਾਰਨ ਸਿਖ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਦਸਵੰਧ ਕਢਣ ਤੇ ਉਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਰਾਹਨੁਮਾਈ ਲਈ ਇਕ ਵਾਸਤਾ ਹੈ।

—o—

ਪੰਚਮ ਪਿਤਾ ਮੈਂਡਾ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਜੋਗੀ!

[ਸ: ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਐਮ.ਐਸਸੀ. ਕਸ਼ਮੀਰ]

ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਾਨ ਪਿਆਰੇ, ਨਾਮਦਾਨ ਦਾਤਾਰੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਜੀਉ, ਮੈਂ ਆਪ ਦੇ ਕੇਹੜੇ ਕੇਹੜੇ ਗੁਣ ਗਾਵਾਂ? ਅਨ੍ਹਿਆਂ ਨੂੰ ਅਖਾਂ ਕੈਂ ਦਿਤੀਆਂ? ਤੈਂ, ਮੇਰੇ ਬਾਪੂ! ਲੂਲ੍ਹਿਆਂ ਨੂੰ ਲਤਾਂ ਕੈਂ ਦਿਤੀਆਂ? ਤੂੰ, ਮੇਰੇ ਵਡ-ਬਾਪੂ! ਕਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪਕਾ ਕੈਂ ਕੀਤਾ? ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਸਵਰਨੀ-ਆਗੂ! ਓ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰ-ਅਵਤਾਰਾ, ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਬੜਾ ਹੀ ਮਿਠਾ ਭਾਸਨਾ ਏਂ—ਕੀ ਇਸ ਕਰਕੇ ਜੇ ਮੈਂ ਸਾਂ ਤੈਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲੋਂ ਗੁਮਰੁਠਾ ਤੇ ਕੋਰਾ। ਪਰ ਜਦ ਦਾ ਮੈਂ ਪਾਇਆ ਤੈਂਡੜਾ ਸੁਵਨੜਾ ਝੋਲਾ ਤਾਂ ਤੋਂ ਮੈਂ ਪਾਇਆ ਮੁਸ਼ਕ-ਝਕੋਲਾ।

ਓ ਪਿਆਰੇ ਸਤਿਗੁਰਾ ਤੈਂਡੜਾ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਮੈਂਡੀਆਂ ਰਗਾਂ ਵਿਚ ਤੇ ਲੂੰ ਲੂੰ ਵਿਚ ਧੱਸ ਗਿਆ ਏ ਤੇ ਜੇ ਕੋਈ ਮੈਥੋਂ ਪੁਛੇ ਜੇ ਤੈਂਡੀ ਹਿਰਦੇ-ਪਟੀ ਤੇ ਕੇਹੜਾ ਸ਼ਬਦ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਏ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਖਾਂਗਾ ਜੇ ਬਸ ਇਹੋ ਇਕੋ—ਹਾਂ, ਉਹ ਸ਼ਬਦ ਸੁਵਰਨੀ, ਉਹ ਨੂਰ-ਮੁਹਾਰਨੀ, ਓ ਗਾਡੀ ਜੋਗ-ਮੁਦਾਵਨੀ ਜੋ ਤੈਂ ਆਪ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਹੀ ਵਰਨਣ ਕੀਤੀ:—

ਗਉੜੀ ਮਹਲਾ ੫

ਜੋਗ ਜੁਗਤਿ ਸੁਨਿ ਆਇਓ ਗੁਰ ਤੇ॥ਮੋਕਉ ਸਤਿਗੁਰ ਸਬਦਿ ਬੁਝਾਇਓ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਨਉਖੰਡ ਪ੍ਰਿਥਮੀ ਇਸੁ ਤਨ ਮਹਿ ਰਵਿਆ ਨਿਮਖ ਨਿਮਖ ਨਮਸਕਾਰਾ॥ ਦੀਖਿਆ ਗੁਰ ਕੀ ਮੁੰਦ੍ਰਾ ਕਾਨੀ ਦ੍ਰਿੜਿਓ ਏਕੁ ਨਿਰੰਕਾਰਾ॥੧॥ ਪੰਚ ਚੇਲੇ ਮਿਲਿਭਏ ਇਕਤ੍ਰਾ ਏਕਸੁ ਕੈ ਵਸਿ ਕੀਏ। ਦਸ ਬੈਰਾਗਨਿ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਤਬ ਨਿਰਮਲ ਜੋਗੀ ਥੀਏ॥੨॥ਭਰਮੁ ਜਰਾਇ ਚਰਾਈ ਬਿਭੂਤਾ ਪੰਥੁ ਏਕੁ ਕਰਿ ਪੇਖਿਆ॥ ਸਹਜ ਸੂਖ ਸੋ ਕੀਨੀ ਭੁਗਤਾ ਜੋ ਠਾਕੁਰਿ ਮਸਤਕਿ ਲੇਖਿਆ॥੩॥ਜਹ ਭਉਨਾਹੀ ਤਹਾ ਆਸਨੁ ਬਾਧਿਓ ਸਿੰਗੀ ਅਨਹਤ ਬਾਨੀ॥ ਤਤੁ ਬੀਚਾਰੁ ਡੰਡਾ ਕਰਿ ਰਾਖਿਓ ਜੁਗਤਿ ਨਾਮੁ ਮਨਿ ਭਾਨੀ॥ ੪॥ ਐਸਾ ਜੋਗੀ ਵਡਭਾਗੀ ਭੇਟੈ ਮਾਇਆ ਕੇ ਬੰਧਨ ਕਾਟੈ॥ ਸੇਵਾ ਪੂਜ ਕਰਉ ਤਿਸੁ ਮੂਰਤਿ ਕੀ ਨਾਨਕੁ ਤਿਸੁ ਪਗ ਚਾਟੈ॥੫॥੧੧॥੧੩੨॥

ਤੇ ਪਿਆਰੇ ਗੁਰਦੇਵ ਜੀਉ! ਤੁਸੀਂ ਇਥੇ ਜਗਤ-ਮੁਹਾਰਨੀ ਦਸ ਰਹੇ ਹੋ ਕਿ ਆਪਣੀ ਗੁਰਦੇਵ ਜੀ ਤੋਂ ਪਾਈ ਹੋਈ 'ਜੀਵਨ-ਜਾਚ'? ਇਹ ਜੀਵਣ-ਜਾਚ ਏ ਅੱਜ ਖਾਲਸਾ ਕੌਮ ਦੀ ਸੋਹਣੀ ਸੁਨੈਹਰੀ ਜਾਇਦਾਦ—ਇਹ ਅਜਾਚ-ਜਾਚ ਏ ਸਰਬ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਸੁਵਨੜੀ ਜੋਗ-ਕਰਾਮਾਤ! ਕੀ? ਆਪ ਜੀ ਦਸਦੇ ਹੋ ਜੋ ਸਚੇ ਜੋਗੀਆਂ ਤੇ ਭੇਖੀ ਜੋਗੀਆਂ ਵਿਚ ਫਰਕ ਕੀ ਏ, ਉਹ ਜੋਗੀ ਜੋ ਕੰਨ ਪੜਵਾਂਦੇ ਤੇ ਮੁੰਦਰਾਂ ਪਾਂਦੇ ਰਾਂਝੇ ਵਾਂਙ ਹੀਰਾਂ ਪਿਛੇ ਟੁਰ ਜਾਂਦੇ। ਹਾਂ ਸਚੇ ਜੋਗੀ, ਰਬ ਦੇ ਆਸ਼ਕ ਹਨ ਕੋਈ ਵਿਰਲੇ ਵਿਰਲੇ ਉਹ ਜਾਨਣ ਜੋਗ ਦੀ ਸਾਰ—ਸਾਰ ਕੇਹੜੀ? ਜੋ ਤੈਂ ਆਪ ਦਸੀ ਮੇਰੇ ਦਾਨ-ਦਾਤਾ ਰੇ, ਉਹ ਸਿਖੀ-ਜਗਤ ਦੇ ਨਿਤ-ਜਗਦੇ ਚਾਨਣ ਮੁਨਾਰੇ!

ਹਾਂ, ਇਹ ਦਾਤ-ਕਰਾਮਾਤ ਕੀ ਏ? ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਹੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਆਸਰਾ, ਉਸ ਪਵਿਤਰ ਬਾਣੀ ਦਾ ਟੁਟਾ ਫੁਟਾ ਉਲਥਾ ਹੋਇਆ:—

ਜੋਗ-ਜੁਗਤਿ ਅਜ ਮੈਂ ਸੁਣ ਆਇਆ ਆਪਣੇ ਗੁਰਦੇਵ ਜੀ ਤੋਂ, ਕੀ ਮੈਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਅਨੋਖਾ ਸ਼ਬਦ ਬੁਝਾਇਆ! ਕੇਹੜਾ ਸ਼ਬਦ? ਉਹ ਸ਼ਬਦ, ਜੋ ਇਸ ਸਾਰੀ ਨਵ-ਖੰਡਾਂ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਵਿਚ ਵੀ ਰਮਿਆ ਹੈ ਤੇ ਮੇਰੇ ਰੋਮ ਰੋਮ ਵਿਚ ਵੀ ਹੈ ਵਸਦਾ। ਉਸ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਹੁਣ ਖਿਣ ਖਿਣ ਏ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ, ਉਹਨੂੰ ਏ ਜੁਗੋ ਜੁਗ ਨਮਸਕਾਰ!

ਫਿਰ ਕੰਨ ਵਿਚ ਮੁੰਦਰਾਂ ਕੇਹੜੀਆਂ ਪਾਈਆਂ? ਘਲੋੜੀ ਮੁੰਦਰਾਂ ਨਹੀਂ, ਜੋ ਕੰਨ ਫਾੜਨ ਤੇ ਚੀਰਨ ਪਰ ਗੁਰ-ਦਸੀ-ਜੁਗਤੀ, ਗੁਰ-ਉਪਦੇਸ ਦੀਆਂ ਮੁੰਦਰਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਉਹ ਅਣਡਿਠਾ ਨਿਰੰਕਾਰ ਆ ਦਿਸਿਆ!

ਹਾਂ 'ਜੋਗੀ' ਸਚੇ ਕਦ ਹੋਏ? ਜਦ ਇਹ ਪੰਚ-ਤੱਤ 'ਨਾਮ' ਮਹਾਰਾਜੇ ਦੇ ਹੋ ਗਏ ਅਧੀਨ ਤੇ ਇਹ ਦਸ-ਇੰਦ੍ਰੀਆਂ ਵੀ ਓਸੇ ਹੀ ਚਕਰਵਰਤੀ-ਸਤਾ ਦੀ ਹੋਈਆਂ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਤੇ ਦਰਬਾਰੀ। ਤੇ ਫਿਰ ਸਵਾਹ ਕਿਸਦੀ ਮਲੀ ਤਨ ਤੇ? ਬਿਭੂਤ ਲਈ ਜਲੇ ਹੋਏ ਦ੍ਵੈਤ-ਭਾਉ ਯਾ ਭਰਮ ਦੀ ਨਾ ਕਿ ਜਲੀ ਹੋਈ ਅਗ ਦੀ! ਤਦ ਫਿਰ ਅਦ੍ਵੈਤ ਦਾ ਏਕੰਕਾਰੀ-ਰਾਹ ਦਿਸਿਆ!

ਕੀ ਕੰਦ ਮੂਲ ਫਿਰ ਚੁਣ ਖਾਧੇ? ਨਹੀਂ ਸਹਜ-ਅਵਸਥਾ ਦਾ ਅਟਲ-ਸੁਖ ਭੋਜਨ ਕਰਕੇ ਖਾਧਾ, ਇਹ ਮੇਰੀ ਧੁਰ ਦੀ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਸੀ ਖੁਰਾਕ—ਅਬਦੀ! ਤੇ ਆਸਣ ਬਨਿਆ ਨਿਰਭਉ-ਨਿਰੰਕਾਰ ਦਾ ਤੇ ਗਲ ਵਿਚ ਸਿੰਙੀ ਪਾਣ ਦੀ ਥਾਂ ਪਾਈ ਬਾਨੀ-ਅਨਹਤ ਦੀ ਲੰਮਸਲੰਮੀ ਗਾਨੀ, ਮਨ-ਭਾਨੀ! ਡੰਡੇ ਦੀ ਥਾਂ ਤਤਸਤ ਨੂੰ ਪਕੜਿਆ ਤੇ ਵਾਹ ਵਾਹ! ਓਹ 'ਨਾਮ' ਦੀ ਪਿਆਰੀਏ ਸਰਬ ਸਾਂਝੀਏ ਸੁਵਰਨੀ ਜਗਤੀਏ! ਮੈਂਡੇ ਸਤਿਗੁਰ ਜੋਗੀ ਦੀ ਭੇਟੇ ਨੇ ਇਹ ਹੋਰ ਗਲਾਂ ਸਭ ਐਵੇਂ ਕਿਵੇਂ ਦਿਤੇ ਹੋ ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨ ਕਮਲ ਮੈਂ ਨਿਤ ਨਿਤ ਤੇ ਜੁਗੋ ਜੁਗ ਪਿਆ ਚੱਟਾਂ!

—o—

ਸਿਰਤਾਜ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ!

(ਵਲੋਂ—ਸ: ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਐਮ.ਏ. ਲਾਹੌਰ)

ਦੁਖਾਂ ਤੇ ਜ਼ੁਲਮਾਂ 'ਚ ਫਸੀ ਸੀ ਭਾਰਤ,
ਸ਼ਿਕੰਜੇ 'ਚ ਪੀੜੀ ਤੇ ਕਸੀ ਸੀ ਭਾਰਤ,
ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬੇਵਸੀ ਸੀ ਭਾਰਤ,
ਤੜਪਾਂ 'ਚ ਰੋਈ ਤੇ ਨੱਸੀ ਸੀ ਭਾਰਤ,
ਕਿਸੇ ਦਰ ਤੇ ਉਸਦੀ ਸੀ ਫਰਿਆਦ ਪਹੁੰਚੀ।
ਤੜਪੀ ਮ[illegible] ਦੁਨੀਆਂ ਜਾਂ ਬਰਬਾਦ ਪਹੁੰਚੀ।
ਉਸੇ ਕੂਕ [illegible] ਅਰਸ਼ੀ ਹਿਲਾਇਆ,
ਹਿਲਾਯਾ [illegible] ਮਤ ਦਾ ਮੀਂਹ ਚਾ ਵਸਾਯਾ,
ਜ਼ਮਾਨੇ [illegible] ਸੀ ਬਖਸ਼ਸ਼ ਦਾ ਸਾਯਾ,
ਵਾਲੀ ਅ[illegible] ਹੋਣ ਕੁਰਬਾਨ ਆਯਾ,
ਅਸਿਆ[illegible] ਆਪੂੰ ਬਲੀਦਾਨ ਹੋਈ।
ਦੁਖਿਤ[illegible]ਦੀ ਖਾਤਰ ਸੀ ਕੁਰਬਾਨ ਹੋਈ।
ਸੜਦੇ ਜ[illegible] ਬਚਾਵਨ ਦੇ ਕਾਰਨ,
ਲੁਛਦੇ [illegible] ਲਾਵਨ ਦੇ ਕਾਰਨ,
ਹਨੇਰੇ 'ਚ ਚਾਨਣ ਵਿਖਾਵਨ ਦੇ ਕਾਰਨ,
ਭੁਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰਸਤੇ ਤੇ ਪਾਵਨ ਦੇ ਕਾਰਨ,
ਗਰਮ ਲਾਲ ਲੋਹਾਂ ਤੇ ਬੈਠਾ ਸੀ ਵਾਲੀ।
ਨਿਰਾਲਾ ਅਨੂਠਾ ਉਹ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਮਾਲੀ।
ਚਾਂਹਦਾ ਤਾਂ ਜਗਦਾ ਉਹ ਤਖਤਾ ਹਿਲਾਂਦਾ,
ਇੱਕੋ ਇਸ਼ਾਰੇ ਤੇ ਪਰਲੋ ਲਿਆਂਦਾ,
ਪਰ ਸ਼ਾਂਤਿ-ਪੁਤਲਾ ਅਨੂਠਾ ਉਹ ਰਹਿਬਰ,
ਸੁਖਮਨੀ ਦਾਤਾ ਪਿਆ ਗੀਤ ਗਾਂਦਾ,
ਬੈਠਾ ਨ ਤਖਤਾਂ ਤੇ ਹੋਇਆ ਸੀ ਰਹਿਬਰ।
ਲੋਹਾਂ ਤੇ ਦੇਗਾਂ ਤੇ ਰੇਤਾਂ ਦੀ ਛਹਿਬਰ।
ਸ਼ਹੀਦੀ ਤਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਤੇ ਦਿਸਦੀ ਬੜੀ ਏ,
ਕੁਰਬਾਨ ਹੋਏ, ਇਹ ਲੰਬੀ ਲੜੀ ਏ,
(ਪਰ) ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਭਾਣੇ ਨੂੰ ਮੰਨਕੇ,
ਦੁਨੀਆਂ 'ਚ ਇਕੋ ਵਯਕਤੀ ਖੜੀ ਏ,
ਹਨੇਰੀ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਚਾਨਣ-ਮੁਨਾਰਾ।
ਸੜ ਠੰਢ ਲੁਕਾਈ ਦਾ ਹਿਮ ਕਰ ਏ ਪਿਆਰਾ।

ਅਸਚਰਜ ਗੁਰੂ ਪਿਆਰੇ

[ਬੀਬੀ ਜੋਗਿੰ[illegible] ਤੇ ਰੇਡੀਓ ਸਿੰਗਰ ਸਪੁਤਰੀ ਬੀਬ[illegible] ਨਾਮ ਕੌਰ 'ਵਹਿਸ਼ਣ']

੧.

ਦੁਖੜੇ ਨੇ[illegible]ਰੇ, ਅਰਜਨ ਗੁਰੂ ਪਿਆਰੇ!
ਹਾਏ [illegible] ਕਿਧਰ ਨੂੰ ਜਾਵਾਂ,
ਦਰ [illegible] ਮੈਂ ਪਾਵਾਂ!
ਚੰਦੂ ਦੀ [illegible], ਅਰਜਨ ਗੁਰੂ ਪਿਆਰੇ!
ਤਤੀ ਪਿ[illegible] ਆਸਣ ਲਾਇਆ,
ਰੇਤਾ ਤਤ[illegible] ਤੇ ਪਵਾਇਆ!
ਦੇਖਾਂ ਕਿਵੇਂ ਨਜ਼ਾਰੇ, ਅਰਜਨ ਗੁਰੂ ਪਿਆਰੇ!
ਉਬਲਦੀ ਦੇਗ ਵਿਚ ਬਹਿ ਕੇ,
ਦਸਿਆ ਅਡੋਲ ਰਹਿ ਕੇ!
ਛਾਲੇ ਪਏ ਦੇਹ ਤੇ ਭਾਰੇ, ਅਰਜਨ ਗੁਰੂ ਪਿਆਰੇ!
ਚੰਦੂ ਨੂੰ ਸਬਰ ਪਾਓ,
ਦੁਖ ਹੋਰ ਨਾ ਉਠਾਓ!
ਜਗ ਰੋ ਰੋ ਧਾਹੀਂ ਮਾਰੇ, ਅਰਜਨ ਗੁਰੂ ਪਿਆਰੇ!